

“ТАСДИҚЛАЙМАН”

Ўзбекистон Республикаси
Маданият вазирининг
биринчи ўринбосари

О.Назарбеков

” август 2019 йил

Болалар мусиқа ва санъат мактаблари ўқувчиларининг М.Қори-Ёқубов номидаги республика танловини ташкил этиш ва ўтказиш тартиби тўғрисида НИЗОМ

Мазкур низом Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2015 йил 20 ноябрдаги “Болалар мусиқа ва санъат мактаблари фаолиятини янада такомиллаштириш бўйича 2016-2020 йилларга мўлжалланган Давлат дастури тўғрисида”ги ПҚ-2435-сон қарори ҳамда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 2008 йил 13 октябрдаги “Ўзбекистон иқтидорли ёшларини тақдирлаш ва моддий рағбатлантириш тўғрисида”ги 226-сон қарорига мувофиқ, халқ чолғулари ва анъанавий ижрочиларининг М.Қори-Ёқубов номидаги республика танловини (бундан буён матнда танлов деб юритилади) ташкил этиш ва ўтказиш тартибини белгилайди.

1-боб. Умумий қоидалар

1. Танлов ҳар уч йилда бир мартаба республикадаги болалар мусиқа ва санъат мактаблари ўқувчилари иштирокида уч босқичда ўтказилади:
биринчи босқич - туман (шаҳар) миқёсида;
иккинчи босқич - Қорақалпоғистон Республикаси, Тошкент шаҳри ва вилоятлар миқёсида;
учинчи босқич - республика миқёсида.
2. Танловда қатнашиш учун унинг шартларига муносиб иштирокчиларни тавсия этиш юзасидан масъулият Қорақалпоғистон Республикаси Маданият вазири, Тошкент шаҳар маданият бош бошқармаси ва вилоятлар маданият бошқармалари бошлиқлари зиммасига юклатилади.
3. Танловни ташкил этиш ва ўтказиш билан боғлиқ барча чора-тадбирлар танлов ташкилий қўмитаси (бундан буён матнда ташкилий қўмита деб юритилади) томонидан мувофиқлаштирилади.

2-боб. Танловнинг мақсадлари

4. Танловнинг асосий мақсадлари қуйидагилар ҳисобланади:
ўқувчи ёшларнинг истеъдоди ва ижодий қобилиятини намоён этиш;
ўқувчиларда ўзлари танлаган ихтисосликларни чуқур ўрганишга қизиқишни ошириш;
ёшларнинг ижрочилик кўникмаларини янада ривожлантириш;
ўзбек ва бошқа халқлар куйларидан баҳраманд бўлишлари учун қулай шарт-шароитлар яратиш;

Ўзбек мусиқа маданиятини юксак даражага кўтариш, миллий санъатимизни дунё сахналарига олиб чиқиш, иқтидорли ёшларни кашф этиш ва улар ижодини тарғиб этиш.

3-боб. Танловда иштирок этиш тартиби

5. Танловнинг республика якуний босқичида иштирок этиш учун вазирликнинг Таълим муассасалари ва тармоқларни методик таъминлаш бошқармасига ҳудудий босқич якунлангандан сўнг бир ҳафта муддатда қуйидаги ҳужжатлар топширилади:

- а) номзоднинг туғилганлик ҳақидаги гувоҳномаси (паспорт) нусхаси;
- б) номзодга таълим муассасаси раҳбарияти томонидан берилган ижодий тавсифнома ва асосий таълим оладиган чолғуси бўйича тасдиқланган маълумотнома;
- в) 4 дона (2 дона 3 х 4 см ҳажмда ва 2 дона 9 х 12 см ҳажмда) рангли фотосурат;
- г) номзоднинг танловда иштирок этиш учун ижро дастури.

6. Муддатдан кечикиб топширилган ҳужжатлар қабул қилинмайди.

7. Асарлар ёддан ижро этилади.

8. Иштирокчиларнинг танлов давомидаги кетма-кет ижро этишлари лотин алифбоси бўйича амалга оширилади ва ушбу тартиб танлов охиригача сақлаб қолинади.

9. Танловнинг республика босқичига ҳар бир ҳудуддан вилоятлар директорлар кенгаши раислари, бир нафар директор, 3 нафаргача жўрнавозлар иштирок этадилар.

4-боб. Танловни ташкил этиш ва ўтказиш шартлари

10. Танловда 16 ёшдан кичик бўлган ўқувчилар иштирок этадилар.

11. Танлов қуйидаги йўналишлар бўйича ўтказилади:

а) Халқ чолғулари (“баян, аккордеон”, “гитара” “най”, “қўшнай”, “чанг”, “рубоб прима”, “қашқар рубоби”, “афғон рубоби”, “дутор прима, дутор альт”, “дутор бас”, “ғижжак”, “ғижжак бас”, “доира, ксилофон”);

б) Анъанавий чолғулар (“най”, “қўшнай”, “чанг”, “қонун”, “қашқар рубоби”, “дутор”, “уд”, “афғон рубоби”, “танбур”, “ғижжак”, “доира”, “ноғора”);

в) “Анъанавий хонандалик” ва “бахшичилик” (“қиз бола овоз”, “ўғил бола овоз”);

Жами: 29 номинация.

12. Танлов иштирокчилари халқ чолғулари бўйича қуйидаги тартибда қатнашади:

1) **баян** чолғу тури бўйича:

1- Шартли асар: В.Мотов рус халқ кўшиқларидан “Возле речки, возле моста” (концерт вариацияси);

2- йирик шаклдаги асар: Концерт I ёки II, III қисмлари, сонаталар, вариациялар, фантазиялар;

3- қайта ишланган ўзбек халқ куйи;

4- моҳирона асар.

2) **аккордеон** чолғу тури бўйича:

1- Шартли асар: В.Ковтун қайта ишлаган “Под небом Парижа”;

2- йирик шаклдаги асар: Концерт I ёки II, III қисмлари, сонаталар, концертлар, вариациялар, фантазиялар;

3- қайта ишланган ўзбек халқ куйи (жўрнавоз билан);

4- моҳирона асар.

3) **гитара** чолғу тури бўйича:

- 1- Шартли асар: Ф.Таррега Мазурка “Аделита”;
- 2- йирик шаклдаги асар: Концерт I ёки II, III қисмлари, сонаталар, концертлар, вариациялар, фантазиялар;
- 3- қайта ишланган ўзбек халқ куйи (жўрнавоз билан);
- 4- моҳирона асар.

4) **най** чолғу тури бўйича:

- 1- Шартли асар: А.Мухаммедов “Най яллasi”;
- 2- йирик шаклдаги асар: Концерт I ёки II, III қисмлари, сонаталар, концертлар, вариациялар, фантазиялар;
- 3- қайта ишланган ўзбек халқ куйи (жўрнавоз билан);
- 4- моҳирона асар.

5) **кўшнай** чолғу тури бўйича:

- 1- Шартли асар: Н.Рўзиев “Оҳиста”;
- 2- Ўзбек халқ ва мумтоз куйларидан намуна (доира жўрлигида);
- 3- қайта ишланган ўзбек халқ куйи (жўрнавоз билан);
- 4- моҳирона асар.

6) **чанг** чолғу тури бўйича:

- 1- Шартли асар: О.Абдуллаева “Концерт пьесаси”;
- 2- йирик шаклдаги асар: концерт I ёки II, III қисмлар, сонаталар, фантазиялар, рапсодиялар, поэмалар, вариациялар, увертюралар;
- 3- қайта ишланган ўзбек халқ куйи (жўрнавоз билан);
- 4- моҳирона асар.

7) **рубоб прима** чолғу тури бўйича:

- 1- Шартли асар: М.Маҳмудов “Кўшиқ ва рақс”;
- 2- йирик шаклдаги асар: концерт I ёки II, III қисмлар, сонаталар, фантазиялар, рапсодиялар, поэмалар, вариациялар, увертюралар;
- 3- қайта ишланган ўзбек халқ куйи (жўрнавоз билан);
- 4- моҳирона асар.

8) **қашқар рубоби** чолғу тури бўйича:

- 1- Шартли асар: Қ.Комилов “Моҳим” (поэма);
- 2- йирик шаклдаги асар: концерт I ёки II, III қисмлар, сонаталар, фантазиялар, рапсодиялар, поэмалар, вариациялар, увертюралар;
- 3- қайта ишланган ўзбек халқ куйи (жўрнавоз билан);
- 4- моҳирона асар.

9) **афғон рубоби** чолғу тури бўйича:

- 1- Шартли асар: Г.Савинов. С.Калонов “Кўшиқ ва рақс”;
- 2- йирик шаклдаги асар: концерт I ёки II, III қисмлар, сонаталар, фантазиялар, рапсодиялар, поэмалар, вариациялар, увертюралар;
- 3- қайта ишланган ўзбек халқ куйи (жўрнавоз билан);
- 4- моҳирона асар.

10) **дутор (прима, альт, тенор)** чолғу тури бўйича:

- 1- Шартли асар: Х.Рахимов “Тожиқ халқ термалари” (фантазия);
- 2- йирик шаклдаги асар: концерт I ёки II, III қисмлар, сонаталар, фантазиялар, рапсодиялар, поэмалар, вариациялар, увертюралар (альт ёки прима дуторида);
- 3- қайта ишланган ўзбек халқ куйи (тенор дуторида);
- 4- моҳирона асар (прима дуторида).

11) дутор бас чолғу тури бўйича:

- 1- Шартли асар: М.Ашрафий “Сўзсиз қўшиқ”;
- 2- йирик шаклдаги асар: концерт I ёки II, III қисмлар, сонаталар, фантазиялар, рапсодиялар, поэмалар, вариациялар, увертюралар;
- 3- қайта ишланган ўзбек халқ куйи (жўрнавоз билан);
- 4- моҳирона асар.

12) ғижжак чолғу тури бўйича:

- 1- Шартли асар: О.Холмуҳаммедов “Рақс”;
- 2- йирик шаклдаги асар: концерт I ёки II, III қисмлар, сонаталар, фантазиялар, рапсодиялар, поэмалар, вариациялар, увертюралар;
- 3- қайта ишланган ўзбек халқ куйи (жўрнавоз билан);
- 4- моҳирона асар.

13) ғижжак бас чолғу тури бўйича:

- 1- Шартли асар: Ф.Мирусмонов “Қўшиқ ва рақс”;
- 2- йирик шаклдаги асар: концерт I ёки II, III қисмлар, сонаталар, фантазиялар, рапсодиялар, поэмалар, вариациялар, увертюралар;
- 3- қайта ишланган ўзбек халқ куйи (жўрнавоз билан);
- 4- моҳирона асар.

14) доира ва зарбли (ксилофон, маримба) чолғу тури бўйича:

- 1- Шартли асар: А.Мансуров “Янгра доира”;
- 2- йирик шаклдаги асар: концерт I ёки II, III қисмлар, сонаталар, фантазиялар, рапсодиялар, поэмалар, вариациялар, увертюралар; (ксилофон ёки маримба чолғусида)
- 3- ўзбек халқ усуллари (Сарбоз, Қўқонча, Ёшлар гулдастаси, Пилла, Довул ва хоказо);
- 4- моҳирона асар; (ксилофон ёки маримба чолғусида).

13. Танлов иштирокчилари анъанавий чолғулар бўйича қуйидаги тартибда қатнашади:

1) Най чолғу тури бўйича:

- 1- Шартли асар; “Тасниф-гардун сеғох” Сеғох мақомидан;
- 2- танлов қатнашчисининг ижро маҳоратини яққол кўрсатувчи асар;
- 3- ижрочининг хоҳишига кўра танланган асар;
- 4- “Наво таралсин” Қ.Комилов; “Эй сабо” Д.Зокиров; “Таманно” М.Муртазоев; шулардан бири.

2) Қўшнаё чолғу тури бўйича:

- 1- Шартли асар: “Пешрав” Хоразм дуғох мақом йўлидан ;
- 2- танлов қатнашчисининг ижро маҳоратини яққол кўрсатувчи асар;
- 3- ижрочининг хоҳишига кўра танланган асар;
- 4- “Кўрмадим” Д.Зокиров; “Ғамзасин” Т.Муродов; “Тортадур” И.Икромов; шулардан бири.

3) Чанг (қонун) чолғу тури бўйича:

- 1- Шартли асар: “Тасниф-гардун наво” Наво мақомидан (чанг), Ю.Ражабий “Раъноланмасун” (қонун);
- 2- танлов қатнашчисининг ижро маҳоратини яққол кўрсатувчи асар;
- 3- ижрочининг хоҳишига кўра танланган асар;
- 4- “Илғор” Хоразм халқ куйи; “Шароб” Ўзбек халқ куйи; “Ёлғиз-II” Ўзбек халқ куйи; шулардан бири.

4) Қашқар рубоби чолғу тури бўйича:

- 1- Шартли асар: “Тасниф-гардун дугоҳ” Дугоҳ мақомидан;
- 2- танлов қатнашчисининг ижро маҳоратини яққол кўрсатувчи асар;
- 3- ижрочининг хоҳишига кўра танланган асар;
- 4- “Завқим келур” М.Мирзаев; “Лола” М.Толмасов; “Ҳаёли қиз” А.Исмоилов; шулардан бири.

5) Дутор чолғу тури бўйича:

- 1- Шартли асар: “Тасниф-гардун наво” Наво мақомидан;
- 2- танлов қатнашчисининг ижро маҳоратини яққол кўрсатувчи асар;
- 3- ижрочининг хоҳишига кўра танланган асар;
- 4- “Илғор” Хоразм достон йўлларида; “Қорадали” Хоразм халқ куйи; “Шароб” Ўзбек халқ куйи; шулардан бири.

6) Уд (афғон рубоби) чолғуси бўйича:

- 1- Шартли асар: “Тасниф-гардун сегоҳ” Сегоҳ мақомидан;
- 2- танлов қатнашчисининг ижро маҳоратини яққол кўрсатувчи асар;
- 3- ижрочининг хоҳишига кўра танланган асар;
- 4- “Қорадали” Хоразм халқ куйи; “Баҳорим” М.Мирзаев; “Шароб” Ўзбек халқ куйи; шулардан бири.

7) Танбур чолғуси бўйича:

- 1- Шартли асар: “Тасниф-гардун бузрук” Бузрук мақомидан;
- 2- танлов қатнашчисининг ижро маҳоратини яққол кўрсатувчи асар;
- 3- ижрочининг хоҳишига кўра танланган асар;
- 4- “Сарбозча” Ўзбек халқ куйи; “Эй сабо” Д.Зокиров; “Гулжамол” Ғ.Тошматов; шулардан бири.

8) Гижжак чолғуси бўйича:

- 1- Шартли асар: “Наврўзи аҷам” тароналари билан, Фарғона-Тошкент мақом йўлларида;
- 2- танлов қатнашчисининг ижро маҳоратини яққол кўрсатувчи асар;
- 3- ижрочининг хоҳишига кўра танланган асар;
- 4- “Таманно” М.Муртазоев; “Эй сабо” Д.Зокиров; “Гулжамол” Ғ.Тошматов; шулардан бири.

9) Доира (ноғора) чолғуси бўйича:

- 1- Шартли асар: Уста О.Комилов “Қўш қарс”;
- 2- танлов қатнашчисининг ижро маҳоратини яққол кўрсатувчи асар;
- 3- ижрочининг хоҳишига кўра танланган асар (доира ёки ноғора);
- 4- “Пилла” Уста О.Комилов; “Фарғонача” Уста О.Комилов; “Довул” Уста О.Комилов; шулардан бири.

14. Танлов иштирокчилари анъанавий хонанда ва бахши номинацияси бўйича куйидаги тартибда қатнашади:

1) анъанавий хонандалик (қиз бола овоз) бўйича:

- 1- Шартли асар: Фарғона-Тошкент мақом йўли, Нодира ғазали “Баёт-IV”;
- 2- Танлов қатнашчисининг ижро маҳоратини яққол кўрсатувчи асар; М.Муртазоев мусиқаси, Камтар сўзи “Таманно”;
- 3- Халқ куйи, Муқимий ғазали “Тановар-II”;
- 4- Ижрочининг хоҳишига кўра танланган асар “Эй сабо” Д.Зокиров мусиқаси, А.Навоий ғазали; “Соғинурман” Ф.Мамадалиев мусиқаси, О.Холдор сўзи; “Не наво” Ю.Ражабий мусиқаси, А.Навоий ғазали; шулардан бири.

2) анъанавий хонандалик (ўғил бола овоз) бўйича:

- 1- Шартли асар: “Рост” мақомидан “Талқинчаи савти калон”;
- 2- Танлов қатнашчисининг ижро маҳоратини яққол кўрсатувчи асар;
Х.Абдулазиз Абдурасулов мусиқаси А.Навоий ғазали “Гулузорим”;
- 3- Халқ куйи Муқимий ғазали “Тановар-I”;
- 4- Фузулий ғазали, К.Жабборов мусиқаси “Этмасмидим”; Зебунисо ғазали “Самарқанд ушшоғи”; Навоий ғазали, Ж.Султонов мусиқаси “Найлайин”;
шулардан бири.

3) бахшичилик йўналиши (қиз бола овоз) бўйича:

- 1- Халқ дostonларидан битта асар;
- 2- Иштирокчининг ҳоҳишига кўра битта асар;
- 3- Бадиҳағўйлик (импровизация) битта асар.

4) бахшичилик йўналиши (ўғил бола овоз) бўйича:

- 1- Халқ дostonларидан битта асар;
- 2- Иштирокчининг ҳоҳишига кўра битта асар;
- 3- Бадиҳағўйлик (импровизация) битта асар.

5-боб. Танлов иштирокчиларини баҳолаш

15. Танловнинг республика босқичи икки босқичда ўтказилиб, иштирокчиларнинг ижролари ҳакамлар ҳайъатининг ҳар бир аъзоси томонидан алоҳида тарзда 25 баллик тизимда баҳоланади.

16. Умумий балли энг кўп бўлган иштирокчилар орасидан ҳакамлар ҳайъати қарорига асосан ҳар бир номинация бўйича биттадан танловнинг 1, 2 ва 3-ўрин совриндорлари белгиланади. Ўринлар тақсимланмайди.

17. Танловнинг якуний натижалари ҳакамлар ҳайъатининг қарори билан расмийлаштирилади.

18. Ҳакамлар ҳайъатининг қарори қатъий ҳисобланади ва қайта кўриб чиқилмайди.

6-боб. Танловни молиялаштириш ва иштирокчиларни рағбатлантириш

19. Иштирокчиларга танловнинг республика (якуний) босқичи йўл ва йўлда овқатланиш, турар-жой харажатлари болалар мусиқа ва санъат мактаблари томонидан қопланади.

20. Танловнинг республика босқичини ўтказиш билан боғлиқ бўлган қуйидаги харажатлар учун вазирлик томонидан маблағ ажратилади:

- иштирокчиларнинг овқатланиши;
- ғолиблар учун пул мукофоти;
- рамкали дипломлар, сертификатлар;
- совриндорлар учун бериладиган гулдасталар;
- босмаҳона ва канцелярия товарлари;
- ҳайъат аъзоларининг иш ҳақи, меҳмонхона, йўл харажатлари;
- танлов ўтадиган сахналарни безаш харажатлари;
- сухандонлар учун иш ҳақи;
- автобус ижараси харажатлари;
- танлов жараёнини видео ва фото тасвирга олиш харажатлари.

21. Танловнинг совриндорлари, уларнинг ўқитувчи ва журналистлари Маданият вазирлиги томонидан дипломлар, сертификатлар ҳамда пул мукофотлари билан тақдирланади.

7-боб. Яқиний қоида

22. Танловни ўтказиш жараёнлари бўйича келиб чиқадиган низолар қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ҳал этилади.